ОРГАНІЗАЦІЯ САМОСТІЙНОЇ РОБОТИ СТУДЕНТІВ НА КАФЕДРІ МЕДИЧНОЇ, БІООРГАНІЧНОЇ ТА БІОЛОГІЧНОЇ ХІМІЇ

Непорада К.С., Харченко С.В., Іщейкіна Л.К., Котвицька А.А., Тихонович К. В.

ВДНЗ України «Українська медична стоматологічна академія»

Висвітлено й узагальнено роль самостійної роботи студентів в умовах інтеграції української освіти до європейського та світового освітнього простору. Окреслено види і рівні самостійної роботи студентів у вищому навчальному закладі, визначено умови і критерії ефективності як невід'ємної складової професійної підготовки фахівця.

Ключові слова: самостійна робота, навчальний процес.

Курс медичної хімії у вищих навчальних закладах формує підґрунтя для вивчення фундаментальних медико-біологічних і клінічних дисциплін. Медичну хімію вивчають студенти медичного і стоматологічного факультетів на першому курсі. Ця навчальна дисципліна комплексна й охоплює біонеорганічну, аналітичну, фізичну і колоїдну хімію. Таке об'єднання має на меті формування широкого наукового світогляду, цілісного фізико-хімічного підходу до вивчення процесів, які відбуваються в організмі.

При підготовці спеціалістів медичного профілю посилена увага приділяється вивченню хімічних дисциплін. Хімічні методи дослідження й аналізу застосовуються в діагностиці хвороб, хімічний синтез є основою створення ліків. Свого часу ще М. В. Ломоносов стверджував, що не може бути досконалого медика без знання хімії.

Організація навчального процесу курсу медичної хімії здійснюється за кредитно-модульною системою. Навчальна дисципліна «Медична хімія» структурована на підсумкові модулі: два (загальна лікарська підготовка) і один (стоматологія). Підсумкові модулі складаються зі змістових модулів. Формами навчання є лекція, лабораторно-практичне заняття, самостійна робота студентів і підсумковий модульний контроль. Поточний контроль знань передбачає оцінювання всіх видів діяльності студента, в тому числі й виконання лабораторного дослідження.

Реформувати сучасну медичну освіту неможливо без активного впровадження в навчальний процес нових технологій навчання, новітніх методик викладання дисциплін, сучасних інформаційних технологій, міжнародного досвіду. Виникає низка нововведень, зокрема розробка нового навчально-методичного й інформаційного забезпечення навчального процесу, перебудова методики проведення практичних і семінарських занять, забезпечення самостійної роботи студентів (СРС), упровадження нових педагогічних і комп'ютерних технологій навчання. Велике значення в умовах кредитно-модульної системи навчання має індивідуальна робота студентів як складова самостійної роботи, на яку згідно з вимогами кредитно-модульної системи припадає до 50% навчального часу за сучасним навчальним планом.

Правильно організувати СРС, грамотно спрямувати їх на творчий пошук, забезпечивши його методично, – одне з найважливіших завдань організації навчального процесу. Самостійна робота тісно пов'язана із самоаналізом, самовихованням, самоосвітою, самоконтролем і включає елементи як усезагальної спрямованості на оволодіння інформацією, так і елементи здобування конкретних спеціальних знань і вмінь зі свого фаху. Можливі види СРС: пошук і вивчення додаткової літератури; конспектування матеріалу, складання планів, тез; кодування інформації (створення алгоритмів, схем, структурно-логічних схем лекції, заняття, теми взагалі, графіків тощо); написання рефератів, звітів, анотацій, доповідей; виступ із повідомленнями на семінарських заняттях; виконання фрагмента наукової роботи кафедри (дослідницька робота) з оформленням тез на конференцію, олімпіаду.

У рамках кредитно-модульної системи СРС у аудиторії визначається через систему завдань із дисципліни, а поза аудиторією – через виконання індивідуального навчально-дослідного завдання. Систему типових завдань для організації самостійної роботи можна поділити на дві групи: 1) завдання, що формують модель фахівця і диктуються вимогами спеціальності, дисципліни, професії; 2) завдання, що формують самостійність як рису особистості, оскільки працюючи самостійно, студенти змушені постійно передбачати й оцінювати як можливий результат, так і саме виконання завдання, вчасно коригувати свою діяльність.

Рівні самостійної діяльності студента:

1-й рівень – спрямований лише на прослуховування, запам'ятовування і відтворення інформації, що надається викладачем;

2-й рівень − спрямований на осмислення й аналіз інформації, що надається викладачем;

3-й рівень − спрямований на оволодіння зразками розв'язання задач, основними вміннями з метою самостійного вивчення різних сфер науки;

4-й рівень − узагальнення шляхом пошуку того кола знань, що отримані ним на лекціях і практичних заняттях, визначені цілями навчання і реалізується викладачем.

Самостійна робота, що включається в процесі навчання, – це робота, яка виконується без безпосередньої участі викладача, але за його завданням у спеціально відведений для цього час.

Позитивні якості самостійної роботи: активність, самостійність (без сторонньої прямої допомоги), індивідуальність темпу вивчення навчального матеріалу.

СРС охоплює:

1) підготовку до практичних занять;
2) написання орієнтовних карт за темою заняття;
3) засвоєння тем, що не передбачені програмою практичних занять, але входять до переліку питань на модульному контролі, семестрової підсумкової атестації;
4) проведення спостережень, лабораторних робіт і дослідів за зразками та рекомендаціями методичних вказівок і викладачів;
5) розв'язання ситуаційних задач, що дозволяє вдосконалити практичні навички в дослідженні.

Творчі самостійні роботи – вищий рівень СРС. Охоплюють фундаментальні, описові, пояснювальні поняття.

Вони сприяють розкриттю нових сторін досліджуваних явищ, об'єктів, подій та висловлення власних суджень, оцінок на основі всебічного аналізу вихідних даних розв'язуваної задачі. Такий підхід дозволяє виявити найуспішніших, талановитих студентів, здібних до наукової роботи.

Ефективність СРС залежить від:

- умов її організації та логіки викладання завдання;
- інтересу (мотивації) до її виконання;
- змісту і характеру знань.

Отже, самостійна робота – вид навчальної діяльності студентів відповідно до самостійно визначеної мети, внутрішньо мотивована, яка виконується студентами з використанням розумових і фізичних зусиль як під час аудиторних занять, так і в позааудиторний час, за завданням і під контролем викладача, але без його особистої участі та завершується досягненням певних результатів, які підлягають самоконтролю і контролю та сприяють формуванню професійних компетенцій майбутніх фахівців.

Організація СРС забезпечується системою навчально-методичних засобів, передбачених для вивчення конкретної навчальної дисципліни (підручник, навчальний посібник, конспект лекцій, практикум тощо).

Сучасні підходи до організації навчального процесу з позицій компетентісного підходу актуалізують необхідність планомірної, методологічно вивіреної роботи з формування в студентів компетенцій при орієнтації на СРС. У сучасних умовах самостійну роботу можна організувати на базі комп'ютерних та інформаційних технологій і здійснювати її реалізацію такими шляхами: електронний посібник, комп'ютерні навчальні програми, контролюючі програми, демонстративні програми, комп'ютерне моделювання, що підвищує інтерес та якість самоосвіти студентів [1].

Отже, самостійна робота як складова процесу навчання має розвивати в студента здатність використовувати знання, вміння і навички для пошуку, обробки й використання інформації в конкретній ситуації та для розв'язання конкретних професійних проблем. Самостійна робота є певною реакцією сучасної системи освіти на інформаційний вибух, необхідність інтеграції декларативних («знаю, що») і процесуальних («знаю, як») знань і компетенцій. Тому самостійність і самостійна робота стали невід'ємними складовими професійної компетентності фахівця, основи якої закладаються безпосередньо в процесі навчання у вищому навчальному закладі.

Список використаної літератури

1. Національна доктрина розвитку освіти: Указ Президента України від 17 квітня 2002р. №347/20 – 02. [Електронний ресурс]. – Режим доступу : htth//www.president.gov.ua.

ІННОВАЦІЙНІ ТЕХНОЛОГІЇ В ОРГАНІЗАЦІЇ САМОСТІЙНОЇ РОБОТИ СТУДЕНТІВ НА КАФЕДРІ ГІГІЄНИ, ЕКОЛОГІЇ ТА ОХОРОНИ ПРАЦІ В ГАЛУЗІ

Нєчєпаєва Л.В., Матвієнко Т.М., Саргош О.Д.

ВДНЗ України «Українська медична стоматологічна академія»

Удосконалення навчального процесу потребує чіткого аналізу й урізноманітнення форм і видів навчання, самостійної роботи студентів зокрема, що сприятиме приведенню національної вищої медичної освіти до європейських стандартів.

Ключові слова: інновація, інноваційні технології, самостійна і позааудиторна робота.

Одним із завдань сучасного навчального процесу є розкриття потенціалу всіх учасників педагогічного процесу, надання їм можливостей виявлення своїх творчих здібностей. Вирішення цих завдань неможливе без інноваційних технологій.

Нині освіта все більше рівняється на впровадження таких технологій і способів впливу на особистість, які забезпечують баланс між соціальними й індивідуальними необхідностями та запускають механізм саморозвитку (самоосвіти), готовність особистості до реалізації своєї індивідуальності та змін суспільства.

Практика показує, що студенти, які навчаються із застосуванням інноваційних способів навчання, мають найвищий рівень розвитку за різними показниками, ніж студенти, які застосовують лише традиційні способи вивчення.

Нововведення, або інновації, характерні для будь-якої професійної діяльності людини. Поняття «інновація» в перекладі з латинської означає «оновлення або зміни». Це поняття вперше виникло в дослідженнях XIX ст. і означало введення деяких елементів однієї культури в іншу. На початку XX ст. виник новий вид знання – інноватика – наука про нововведення, в рамках якої почали вивчатися закономірності технічних нововведень у сфері матеріального виробництва.

У застосуванні до навчального процесу інновація означає введення нового в методи та форми навчання і виховання, організацію спільної діяльності викладача та студента.

Про інновації в сучасній освітній системі заговорили у 80-х роках XX ст. Саме в цей час у педагогіці проблема інновації стала предметом спеціальних досліджень. Термін «інновації в освіті» був науково обґрунтований і введений у категоріальний апарат освіти в значенні «нововведення в начальну діяльність, зміни в змісті та технологіях навчання і виховання, що має за мету підвищення їхньої ефективності».

Отже, інноваційний процес полягає у формуванні та розвитку організації нового. У цілому під інноваційним процесом розуміється комплексна діяльність у створенні та використанні новацій. У науковій літературі розрізняють поняття «новація» й «інновація». Новація становить собою метод (новий метод, методика, технологія, програма і т.п.), інновація – процес освоєння цього поняття. Інновація – це цілеспрямовані зміни, які вносять у систему підготовки нові стабільні елементи, що сприяє переходу з одного стану в інший.